բատեւութեան, ուսուցիչների և աշակերտների կենացները, որոնք բուռն ծափահարութեամբ և կեցցէներով ընդունուեցան: Իւրաքանչիւր անգամ խումբը նուագում էր այլ և այլ ազգային երգեր: Երրորդ լսարանի ուսանող Քիւրքչեանը կարդաց իւր շարադրութիւնը — «Գիտութեան ազդեցութիւնը բարոյականութեան վերայ» վերնագրով: Կարդացուեցան մի քանի յարմար ոտանաւորներ մեր յայտնի բանաստեղծներից: Ժամի 12-ին Սրբ. Տեսուչը փակեց հանդէսը օրհնելով և քաջալերելով աշակերտներին:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

ՔԱՂՈՒԱԾՔ ՍԻՆՕԴԻ ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՑ:

—

2. Հոկտեմբ. Սինօդի պ. պրոկուրորը բացակայելով Թիֆլիս՝ նրա պաշտօնը մայիսի 31-ի օրագրով յանձնուած էր Սինօդի Ատենադպիր պ. Սիմէոն Փիլիպոսեանցին, իսկ վերջինիս պաշտօնը յանձնուած էր կառավարչական մասի գործավար պ. Գաբ. Սմբատեանցին, որը վարելու էր նաև իւր պաշտօնը: Այժմ պ. պրոկուրորը վերադարձած լինելով իւր արձակուրդից, իւրաքանչիւրը յիշեալ պաշտօնեաներից ստանձնում են իրենց բուն պաշտօնները:

—

4. Հոկտ. Մուղնի գիւղի այս տարուայ վարձկալը՝ պ. Ստեփանոս Համազասպեան հասուցած լինելով Մայր Աթոռի շտեմարանին տարեկան կապալագինը՝ քսան երկու խալուար ցորեն, յետ ստացաւ իւր գրաւականը՝ հարիւր տասն ռուբլի:

—

4. Հոկտ. Յանձնուեց Գեր. Գրիգոր եպիսկոպոս Աղաւնիրեանցին քահանայ ձեռնադրել իւր որդեգիր դպիր Կարապետ Տէր-Յակոբեանցին Գողթն գաւառի Ագա գիւղի վրայ: Այս դպիրը ծնուած է 1864 թ. նոյն Ագա գիւղում և սովորել է նոյն Գրիգոր Սրբազանի մօտ՝ Պատմութիւն Ս. Գրոց, Հայոց և Ռուսաց լեզու, Ընդ. Աշխարհագրութիւն, Հայոց և Բնական պատմութիւն, Թուաբանութիւն, ձայնագրութիւն և գեղագրութիւն:

—

4· Հոկ· Վլադիկաւկասի Մինաս քահանայ Միրանեանցը Սինոդի 26 յուլիսի օրագրով ենթարկուած էր երկամեայ ապաշխարութեան եկեղեցու դրան առաջ։ Այժմ Աստրախանի կոնսիստորիայից ստանալով վլադիկաւկասի ժողովրդականների աղերսագիրը, որի մէջ յիշւում են նաև յիշեալ քահանայի յօգուտ եկեղեցու և ուսումնարանների արած աշխատութիւնները և զիջանելով ժողովրդի խնդրին մեղմացրուեց նրա պատիժը, ազատելով նրան բոլորովին ապաշխարութիւնից և ենթարկելով միմիայն 20 ռուբլի տուգանքի յօգուտ Աստրախանի թեմի հոգևորականների որբերի և այրիների գանձանակին։

—

8 Հոկտ· Մայր Աթոռի փաստաբան պ· Ռուբէն Հասան Ջալալեանցին տրուեց 250 ռուբլի ճանապարհածախս, որ պարոնը ներկայ լինի Նախիջևանի գաւառի կալուածական վէճերի քննութիւններին հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներում։ Կարմիր վանքի կալուածների գործի քննութիւնը նշանակուած է հոկտեմբերի 14-ին, Թազաքեանդինը 2`-ին, փորագաշտինը—նոյեմբերի 8-ին, Ռամիսի սուրբ Սարգսինը—13-ին և Բիստ գիւղինը 25-ին։ Ընդամենը 5 գործ և իւրաքանչիւր գործի համար 50 ռուբլի ճանապարհածախս, պ· Հասան Ջալալեանցի հետ ունեցած պայմանի (20 մարտ, 1889 թ·) 4-դ յօդուածի համաձայն։ Պ· փաստաբանը իւրաքանչիւր գործի քննութեան հետևանքի մասին առանձին առանձին յայտնելու է Սինոդին ի գիտութիւն։

—

9 Հոկտ· Ալէքսանդրապոլի վիճակային փոխանորդ բարեշնորհ Գարեգին վարդապետ Սաթունեանցին միամեայ արձակուրդ է տրուում Թիֆլիս գնալու բժշկութեան համար։

—

9 Հոկտեմ։ Պատուիրուեց Նուխուայ փոխանորդ բարեշնորհ Վահան վարդապետ Տէր-Գրիգորեանցին՝ փոխադրել Մելքիսեդեկ քահանայ Յովսէփեանցին Ջորլու գիւղից Նուխի քաղաքը, ս· Մինաս եկեղեցին, իսկ Ջորլու և Միրզաբէկլու գիւղերում կարգել ուրիշ քահանայ։ Տէր-Մելքիսեդեկ քահանան չէր կարողանում տանել

Ջորլու և Միրզաբէկլու գիւղերի օգն ու ջուրը, ս. Մինաս եկեղեցու ժողովուրդը ցանկութիւն էր յայտնել նրան քահանայ ունենալու և վերջապէս ս. Մինասի ծխականները լինելով 450 տուն, մի քահանայով դժուարանում էին կառավարուել։

—

9 Հոկտեմ. Տիտուլեարնի սովեանիկ Խաչատուր Տէր-Խաչատրեան ընդունուեց դիւանական աստիճանաւոր, Երևանի կոնսիստորիայում առանց ռոճկի ծառայելու պայմանով։

—

9 Հոկտ. Իւր խնդրի համաձայն բարեշն. Գէորգ աբեղայ Ռշտունին արձակուում է տնտեսութեան պաշտօնից և կարգուում է վերակացու հայատան Մայր Աթոռոյս։ Տնտեսութիւնը յանձնուում է բարեշնորհ Ներսէս Աբեղային, իսկ մառանապետութիւնը բարեշնորհ Յովհաննէս վարդապետ դպիր Վարդանեանին։

—

9 Հոկտմ. Հրամայուում է Վանական կառավարութեան օրինաւոր աճրդախօսութեամբ վարձով տալ Վաղարշապատի շուկայից դուրսը գտնուած հացագործութեան երկու կրպակները, որոնց վարձկալութեան ժամանակը լրանում է առաջիկայ 1892-թ. յունուարի 20-ին։

—

11 Հոկտմ. Պատուիրուում է Թիֆլիզի կոնսիստորիային թոյլ տալ Ախալցխայի Ղազարոս քահ. Պահլաւունուն գնալ Սպահան ուսուցչութեան պաշտօնով միամեայ ժամանակով։ Քահանայի ժողովրդի հոլուութիւնը յանձնել մի ուրիշին։ Ղազարոս քահանան հրաւիրուած է Պարսկաստանի գեր. Եպայի Սրբազան Առաջնորդից։

—

11 Հոկտմ. Տաթևու յաջորդութեան Ղարաքիլիսայ գիւղի քահանայորդի Խաչատուր Տէր Սիմէոնեանցի քահանայութեան գործը դադարեցնում է այս քահանայացուի մահուան պատճառով։

—

11 Հոկտմ. Ղարաբաղի Խանապատ գիւղի Միքայէլ քահ. Բագալեանցը դիմել է խնդրագրով Սինոդին, գանգատուելով իւր

ժողովրդի աղքատութեան, քահանայական հասոյթների նուազութեան և գերդաստանի բազմաթիւ անդամներին սնուցանելու ու կրթելու դժուարութեան վրայ և խնդրում է տեղափոխել իրեն Անդրկասպեան երկիրը՝ Մերվ քաղաքը։ Ս. Սինօդը մերժեց նրա խնդիրքը, յիշեցնելով որ իւրաքանչիւր քահանայ պարտական է մնալ իւր ժողովրդեան մէջ։

—

11 Հոկտ. Նախիջևանի (Հին) յաջորդ բարեշնորհ Գրիգորիս վարդապետից յետս պահանջուեց 158 ռուբլի գումարը, որ գոյացած էր Ելիսաւետապօլու թեմի Աւագ Ս. Նշան և Պանդալեան բժիշկ ուխտատեղիների արդիւնքից և տրուեց Գետաշէնու դպրոցին։ Այլ և ազդարարուեց ի գիտութիւն յիշեալ վարդապետին, որ իւր պատճառաբանութիւնները անտեղի էին և Ելիսաւետպօլու Հոգևոր կառավարութեանը գրած թղթերի ոճը՝ անվայել։

—

11 Հոկտ. Սարգիս քահանայ Օրբէլեանցը զրկւում է հոգևորական բոլոր աստիճաններից և յանձնւում է մարմնաւոր իշխանութեան, Սիբիր աքսորուելու համար։ Յիշեալ քահանան դատուել է և դատապարտուել Թիֆլիսի նահանգական դատարանում օրինաց 556 յօդուածով նախատեսուած յանցանքի համար։

—

14 Հոկտ. Երևանի կոնսիստորիային հրամայւում է յանդիմանել Տէր-Գէորգ քահանայ Թաղիանոսեանցին և Տէր-Ստեփաննոս քահ. Տէր-Գրիգորեանցին, որոնց անզգուշութիւնից առաջացել է այն, որ Այնալու գիւղի բնակիչ Յովհաննէս Շահգեալդեանին տուել է երկու վկայագիր, մինը մետրիքական վկայական, միւսը +ա-ղ--ա-ժ+։ Երկու վկայագրերը գլխովին հակասում են միմեանց։ Մէկի վկայութեամբ Յովհաննէս Շահգեալդեանցը ծնուած է 1868-ին, միւսի վկայութեամբ՝ 1870-ին։ Էջմիածնի գաւառի զինուորական Ատեանում նկատուելով այս հակասութիւնը՝ հաղորդուեց Սինօդին, և քննութիւնից երևեց, որ 1870 թուի տումարում գրուած սխալ տեղեկութեան հեղինակ քահանան վախճանուած է։

—

14 Հոկտ. Թիֆլիսի Կոնսիստորիայի առաջարկութեան համաձայն Իգդիրցի Արշակ Մինասեանցը ուսումնարան Ներսիսեան դպրոցի և ուսուցիչ, ազատուում է հարկատուութիւնից և մնում է հոգևորականների կարգը, իբրև սպասաւոր Ախալքալաք քաղաքի եկեղեցու։

—

14 Հոկտ. Վլադիկաւկասի նահանգական դատարանի պրոկուրոր սեպտ. 11-ին, ընդ համարաւ 6025 ուղարկել է Ս. Սինոդը մի գրութիւն, որը պարունակում է Ղզարցի 2-դ կարգի վաճառական հանգուցեալ Աւագ Թորոսեան Ֆիլեանցի կտակի քաղուածքը։ Հանգուցեալի կտակակատարն է Մկրտիչ Մուլթանեանց Ղզարցին։ Քաղուածքից երևում է, որ հանգուցեալը կտակել է ա) 1000 ռուբլի Ղզարի Հայոց դպրոցին, բ) 1000 ռ. Ղզարի Բարեգործական Ընկերութեան, գ) 2000 ռ. Գէորգեան ճեմարանին, դ) 300 Ղզարի քահանաներին, ե) 150 ռ. իւր ծխատէր քահանային՝ Տէր-Սահակ Պոպովեանին, զ) 300 ռ. Ղզարի Հայոց գերեզմանատան եկեղեցու նորոգութեան համար, է) 250 ռ. Էջմիածնի միաբանութեանը, ը) 250 ռ. Ղզարի ս. Գէորգ վանքին, թ) 500 ռ. Բագուայ Մարդասիրական Ընկերութեանը, ժ) 1500 ռ. իւր թաղման և գերեզմանի արձանի համար։ Հրամայուեց Աստրախանի Կոնսիստորիային ստանալ կտակակատարից Մայր Աթոռին հասանելիքը և հոկել կտակի կատարմանը։

—

16 Հոկտմ. Ս. Սինոդում ստացուեց Տեղական Սրբազանի առաջադրութիւնը (15 հոկտմ. թ. 31), որի մէջ ասում է. «Կովկասի քաղաքական մասի պ. Կառավարչապետը իւր գրութեամբ (10 հոկտմ. թ. 516) ծանուցանում է ինձ, որ ԹԱԳԱՒՈՐ ԿԱՑՍԸ ներքին գործոց Նախարարի ամենահպատակօրէն զեկուցման համաձայն, անցեալ սեպտեմբերի 19-ին ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆՍ բարեհաճել է հաստատել՝ Վրաստանի և Իմերէթի Հայոց վիճակի նախկին Առաջնորդ Արիստակէս եպիսկոպոսին, Եղիսաւետոպոլի Յաջորդ Գրիգորիս Աղուանեանց եպիսկոպոսին և Ս. Գայանէի վանքի վանահայր Բարդուղիմէոս վարդապետ Գէորգեանին Ս. Էջմիածնի Սինոդի անդամութեան պաշտօնում։ Այս ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ կարգադրութիւնը ծա-

նուցանելով Սինոդիդ առաջադրում եմ անել պատշաճական տնօրինութիւն գերապատիւ եպիսկոպոսներին և բարեշնորհ վարդապետին իրենց պաշտօնները վարելու հրաւիրելու համար։ Այլ և յայտնում եմ ի գիտութիւն, որ հեռագրել եմ արդէն Սրբազան Գրիգորիս եպիսկոպոսին յանձնել բոլոր յաջորդական գործերը Ելիսաւետապոլու Հոգևոր Կառավարութեանը և փութալ Էջմիածին »։ Սինոդը սահմանեց. Էջմիածնում ներկայ եղող գեր. Արիստակէս եպիսկոպոս Սեդրակեանին և բարեշնորհ Բարդուղիմէոս վարդապետին հրաւիրել սահմանած կարգով հաւատարիմ ծառայութիւն երդուելու իրենց նոր պաշտօնում ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՆ, իսկ Գրիգորիս սրբազանին երդման հրաւիրել, երբ նա կը ժամանէ Էջմիածին։

—

18 Հոկտ. Որովհետև ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ կարգադրութեամբ Սինոդի Անդամ և Մայր Աթոռիս գանձապահ Ներսէս եպիսկոպոսը արձակուելով իւր պաշտօններից աքսորւում է Ռուսաստան, նրա տեղը գանձապահ կարգուեց Անդամ Սինոդի՝ բարեշնորհ Բարդուղիմէոս վարդապետը, որին պատուիրուեց օրինաւոր ցուցակով՝ Տէր Տեղակալի և Անդամների ներկայութեամբ, ընդունել բոլոր հաշիւները, գանձարանի մուտքն ու ծախսը գրել միշտ ժապաւինեալ տոմարներում Սինոդի գրաւոր հրամանների համաձայն, բնաւ երբէք չը տալով դրամ որ և է մէկին առանց Սինոդի թոյլտուութեան։

—

24 Հոկտ. Պատուիրուեց Երևանի կոնսիստորիային «կատարողական թերթով» ծախսել չը տալ Ղարսեցի պ. Հ. Ռաշմաջեանցի տները, այլ պահանջել նրանից որ օրէնսդրական կարգով գրաւ դնելով իւր կալուածքները՝ խոստանայ չորս տարուայ ընթացքում վճարել իւր 1600 ռ. պարտքը Կարսի ս. Աստուածածին եկեղեցուն, իսկ եթէ պ. Ռաշմաջեանցը չը համաձայնի, այն ժամանակ կատարողական թերթով արգելք դնել նրա տների վարձի վրայ մինչև եկեղեցու պահանջի լրումը։

—

24 Հոկտ. Թոյլ տրուեց Թիֆլիսի թեմի Խանդօ գիւղի բնակիչ՝

Դշխուհի Նուրջանեանցի և Զաքարիայ Շիրինեանցի պսակը, նախապէս ենթարկելով նրանց երեք ամիս ապաշխարանաց եկեղեցու դրանը, ապօրինի կենակցութեան համար։

—

25 Հոկտ. Բ.ջնի գիւղի վարձկալը պ. կապիտան Ալեքսանդր Մելիք Ադամալեանը յանձնած լինելով վանական կառավարութեան անդամ Ղերսէս վարդապետին այդ գիւղի տարեկան վարձը՝ հարիւր քառասուն խալուար ցորեն, հրամայուեց գանձապահին յետ տալ նրա գրաւականը։

—

25 Հոկտ. Մողնու ս. Գէորգ վանքի վանահայր և Ապարանի գործակալ Ղուկաս աբեղայ Եղիազարեանցը լինելով քննութեան տակ, նրա փոխանակ վանահայր և գործակալ կարգուեց Աշոտ աբեղայ Շախիեանցը։

—

26 Հոկտմ. Ագուլեաց Ս. Թովմայի վանքի կալուածքները խլելու համար Ցնակերտցիների յարուցած վէճը քննելով Ս. Սինոդը հրամայեց. պահպանել այդ վանքի բոլոր կալուածքները, բացի Ցնակերտ գիւղի շինամիջում գտնուած «աւերակ» կոչուած հողից, որն և Ագուլեցիների հաճութեամբ ընծայել Ցնակերտի եկեղեցուն, այն պայմանով որ Ցնակերտցիք հրաժարուեն վիճողական դատավարութիւնից և երկու տարուայ ընթացքում այդ գետնի վերայ դպրոց շինեն։ Հրամայուեց Ս. Թովմայի վանքի բոլոր վարելահողերը վարձով տալ օրինաւոր հրապարակական աճրդախօսութեամբ։

—

30 Հոկտմ. Ս. Սինոդը վաւերացրեց Ս. Գայիանէի վանքի վանահօր և Պղատոն ու Գրիգոր Մելքոնեանների պայմանաթուղթը, որով վանքի այգին տրուում է վարձով ինը տարով։

—

30 Հոկտմ. Ղարաբաղի Տող գիւղի քահանայացուի Ալեքսանդր Տէր Բարսեղեանցի գործը դադարեցուում է նրա մահուան պատճառով։

—

30 Հոկտմ։ Մայր Աթոռիս Միաբանութիւնը կարեկցելով Ռուսաստանի սովեալների դառն վիճակին, կարևոր համարեց վանքի արդիւնքներից օգնութիւն ուղարկել նրանց 1000 բուբլի, որն և Սրբազան Տեղակալը առանձին գրութեամբ ուղարկեց Երևանի պ. Նահանգապետին խնդրելով հասուցանել ուր հարկն է։

—

30 Հոկտմ։ Հրամայուեց գանձապահին տալ տասն հազար բուբլի Վանական Կառավարութեանը Վանքի, Ճեմարանի և Տպարանի հոկտեմբեր ամսուայ ծախքերի համար։ Անցեալ ինն ամիսների ընթացքում Վանական Կառավարութիւնն ստացել է գանձարանից եօթանասուն և ութ հազար բուբլի, որ այս տասն հազարի հետ անում է ընդամենը ութսուն և ութ հազար բուբլի։

—

30 Հոկտմ։ Տպարանական ժողովը յայտնում է Սինոդին թէ ուղարկել է 1892 թուականի համար չափաբերական, խոստովանութեան և երիցփոխականական տումարներ եկեղեցիներին, Երևանի թեմը 1326 օրինակ, Տփխիսի թեմը 871 օրինակ, Բեսարաբեայի թեմը 115 օրինակ, Աստարխանինը 114 օրինակ, Ղարաբաղին՝ 603 օրինակ, Շամախունը՝ 117 օրինակ, ընդամենը 3146 օրինակ, որոնց գները կոնսիստորիաները ուղարկելու են Սինոդ։

—

1 Նոյեմ։ Գեր. Գրիգորիս եպիսկոպոս Աղուանեանցը ժամանելով Էջմիածին, հրաւիրուեց Սինոդի Ատեան, երդում ընդունելու և իւր նոր պաշտօնը՝ Սինոդի անդամութիւնը՝ վարելու համար։